మనోనేత్రం

కప్పగంతుల మల్లికార్జునరావు

'రామా నిన్నే నమ్మితీ... రఘురామా నిన్నే నమ్మితీ... చక్కని దొరవాని రామా.. రఘురామా . శ్రీరామా. నిన్నే నమ్మితీ ..'

పాటనిండా అపస్వరాలు — అపభ్రంశ శబ్దాలు. అయినా భక్తి పారవశ్యంతో పాడే ఆ పాట వినగానే 'కోతి... కోతి' అంటూ పిల్లలు యిళ్ళల్లోనుంచి బిలబిలా బయటికొచ్చి ఆంజనేయస్వామి చుట్టూ మూగేరు.

'అబ్బ ! కొత్తగా వున్నాడ్రా ఆంజనేయస్వామి? ఎన్ని నగలో ? అవన్నీ రాములవారు యిచ్చారా స్వామీ ?'

ఆంజనేయస్వామి వేషంలో వున్న రాములు 'అవును' అన్నట్లు నవ్వుతూ తల వూపేడు. సీతమ్మవారిని చూపమని, ఆకాశంలోకి ఎగరమని పిల్లలు కోరికలు కోరుతున్నారు. కొందరు తోక పట్టుకోవాలని ప్రయత్నం.

రాములు ఆంజనేయస్వామి వేషం వేసుకొని ఏ వీధిలోకి వస్తే ఆ వీధి పిల్లలకి సంబరం. పిల్లలు చుట్టూ మూగితే రాములికి సంబరం.

అందులోనూ యీ వేళ కొత్త డ్రెస్సులో మిలమిలా మెరిసిపోతున్నాడు. పిల్లలు వేషాన్ని పొగిడితే వుబ్బిపోతున్నాడు. శ్రీరామ పట్టాభిషేకం పటంలో ఆంజనేయస్వామి కళ్ళముందు మెదిలేడు ఉత్సాహం పరవళ్ళు తొక్కింది ఆంజనేయస్వామిలా ఎగిరేడు భక్తి పారవశ్యంతో పాటలు పాడేడు చిందులు తొక్కేడు కుప్పిగంతులువేస్తూ తిరగా లనుకొన్న వీధులన్నీ తిరిగేడు

సూర్యుడు నడినెత్తిమీదికొచ్చే వేళకి కడుపు కరకరలాడింది చేతికి వేలాడే సంచీ బియ్యంతో నిండిపోయి బరువెయ్యసాగింది. స్వెట్టరుకు కుట్టించిన దొంగజేబులో చిల్లరడబ్బులు గిలిగింతలు పెట్టేయి.

'అవ్వా ! ఆకలేస్తోంది. తొరగా అన్నం పెట్టు '

గుడిసెలోకెళ్ళి సంచీ వో మూలపెట్టి దుస్తులు విప్పుతుండగా అవ్వ వచ్చింది.

'సంపాదన బాగున్నట్టుందే వుషారుగా వున్నావ్ ?' సంచీ చూస్తూ అంది.

'డ్రెస్సు మహిమ అవ్వా' అంటూ డబ్బు లెక్కపెట్టేడు 'యిదిగో అవ్వా డబ్బు బియ్యం అవిగో జాగ్రత్త చెయ్యి'

నగలు తీసి జాగ్రత్త చేసేడు. కొబ్బరిమానెతో రంగు కడిగేసుకొంటుండగా అవ్వ అంది 'తొరగా పెళ్ళి చేసుకోరా అబ్బీ. మగాడు వూరు తిరిగి ఎంత సంపాదించుకొస్తే మాత్తరం ఏం నాబం ? యింటి కొచ్చేసరికల్లా ఆడది ఎదురుపడ్తేనే ఆనందం పెళ్ళాం అంబలిచ్చినా అమురుతంనాగే వుంటుంది ఏమంటావ్ ?'

సిగ్గుపడుతూ స్నానానికెళ్ళేడు. పెళ్ళి తనకు పెళ్ళి...

యిన్నేళ్ళ బ్రతుకు వొంటిమీదపడ్డ నీళ్ళలా జారిపోయినట్లనిపించింది. వెనక్కి వెళ్ళి జీవితాన్ని తవ్వుకోక తప్పలేదు.

* * *

పుట్టూనే రాములు 'అనాకారి' అన్న బిరుదును బొడ్డుకు తగిలించుకువచ్చాడు. పురుడు పోసిన మంత్రసాని 'పిల్లవాడిని చూచి కోతిపిల్లనుకొని భయపడ్డానంటే నమ్ము పిన్నమ్మా' అంటూ వూరంతా ప్రచారం చేసివచ్చింది.

అంజమ్మ తపఃఫలం రాముడు. ఆమె సాధ్వి మహాభక్తురాలు. శ్రీరామ పట్టాభిషేకం బొమ్మ ముందు కూర్చుని ఎప్పుడూ రామభజన చేసేది

[illegible] పుట్టకపోగా ఆంజనేయస్వామికి ప్రదక్షిణాలు చేసింది. ఓ రోజు ఆంజనేయస్వామి పూనేడు ఆమెను 'రాములవారు నిన్ను అనుగ్రహించారు. నీకు కొడుకు పుడ్తాడు' అంది భర్తతో. అంత రామభక్తి — ఏకాగ్రత! ఆమె అన్నట్లే సంవత్సరానికి బిడ్డ పుట్టేడు. 'రామ ప్రసాదం నా బిడ్డ' అంటూ పిల్లాడిని చూచుకొని మురిసిపోయింది అంజమ్మ వొక్కతే.

'నయం. ఆడపిల్లను కన్నావుకాను. మగపిల్లవాడు ఎలాగున్నా ఎలాగోలాగు బతక్కపోడులే' అన్నాడు అంజమ్మ భర్త వెంకటేశు.

వెంకటేశు జీవనాధారం ఒంటెద్దు బండి. ఆ వూరికి రైలుస్టేషను నాలుగు మైళ్ళు. వూరునుంచి రైలుకెళ్ళే వాళ్ళను పొద్దున్నే తీసికెళ్ళి రైలు దిగిన వాళ్ళను తీసుకొస్తాడు మళ్ళీ. అవసరాన్నిబట్టి ఎక్కువ ట్రిప్పులు తిరగటం, లేకపోతే వొట్టి బండే పోయి రావటం.

సంపాదించిన దాంట్లో వెంకటేశు యింటి ఖర్చుకిచ్చేది చాలా తక్కువ. డబ్బు చేతిలో వుంటే అతను పూటకరంగడే. తాగుతాడు. ముండపున్నట్టు చెప్పుకొంటారు. అయినా అంజమ్మ యివన్నీ పట్టించుకోదు. డబ్బున్నవాళ్ళ యిళ్ళల్లో పనిచేసి సంపాదిస్తుంది. రాములు మొదటి నుంచీ తల్లి చాటు బిడ్డే!

'ఒరేయ్. రాములుగాడు అచ్చం హనుమంతుడిలా వుంటాడుగదూ?' ఎవడో అన్నడొకసారి. అప్పటి నుంచి 'హనుమంతు' అన్నపేరు పడింది రాములికి. ఆ పేరుతో పిల్లలంతా తన్ని పిలిచేకొద్దీ హనుమంతుడంటే ద్వేషం, అసహ్యం ఏర్పడింది అతనికి. పిల్లల్ని తప్పించుకు తిరిగేవాడు. జడికిపోతే పిల్లలు ఎగతాళి చేస్తారని భయం. చదువుకు దూరమయ్యేడు.

'అమ్మా. హనుమంతుడంటే ఎవ్వడే?'

శ్రీరామ పట్టాభిషేకం బొమ్మలో రాములవారి పాదాల చెంతకూర్చున్న బొమ్మను చూసింది అంజమ్మ.

'హనుమంతుడన్నా, ఆంజనేయస్వామి అన్నా ఆయనే. పెళ్ళికూడా చేసుకోకుండా సీతారాములకి సేవచేసిన రామభక్తుడు. గొప్ప బలశాలి. సంజీవి పర్వతాన్ని చిటికెన వేలితో ఎత్తేడు. అయినా తన బలం యితరులు చెప్తేకాని తెలీదు. రామభజనే ఆయన తపస్సు.'

తల్లిచెప్పిన మాటలేం రుచించలేదు రాములికి. అసలు అర్థం చేసుకోలేదు. 'నేను హనుమంతుడిలా కోతిలాగుంటానా? నన్ను అంతా అలా ఎగతాళి చేస్తారేం?' జాలిగా అన్నాడు.

'తప్పు. ఆంజనేయస్వామి గొప్ప అందగాడు. ఆయన్ని 'కోతి' అంటే కళ్ళుబోతాయి.'

స్నేహితులెవరికీ కళ్ళుపోలేదు. అంచేత తల్లి మాటలపై రాములికి విశ్వాసం కుదరలేదు.

ఒకసారి రాములు తండ్రితోపాటు బండిలో రైలుస్టేషనుకు వెళ్ళేడు. చదువురాక పోయినా బండైనా తోలుకొని బతుక్కపోతాడా? అక్కడ వెంకటేశు అరటిపండ్లు కొనిచ్చి బండి కట్టేసి రానటానికి వెళ్ళేడు. స్టేషనులోకొచ్చిన గూడ్సు బండిని చూస్తూ అరటిపండు తింటుండగా, ఎక్కడినుంచి వొచ్చిందో కోతి అరటిపండ్లను లాక్కొంది. హఠాత్తుగా కోతిని చూచి 'కెవ్వు' మన్నాడు రాములు. ఎలాగు తడుపుకొన్నాడు. జ్వరం వచ్చింది రాత్రికి.

'జడుపు జ్వరం. ఆంజనేయస్వామి దండకాన్ని చదువుతాను, విను. జ్వరం చిటికెలో తగ్గిపోతుంది' తల్లి చదివిన దండకాన్ని విన్నాడు. ఆమె కుంకుమ మొహాన పెడ్తే పెట్టించుకొన్నాడు. అయినా జ్వరం తగ్గదనే అతను నమ్మేడు. అలాగే జరిగింది. తల్లి మాటలమీద, దేముడిమీద విశ్వాసం యింకా తగ్గింది.

మరోసారి బండిలో రైలుస్టేషను నించి వస్తున్నాడు. బండి ఖాళీగా వుంది. తండ్రి తాగి బండిలో పడుకొన్నాడు. రాములే బండి తోలుతున్నాడు. చీకటిపడింది. మధ్యలో వున్న మామిడితోటలో దయ్యాలున్నాయని చెప్పుకోటం రాములు చాలాసార్లు విన్నాడు. బండి తోటలో కొచ్చేసరికి భయం వేసింది. అంతలోనే చెట్టుచాటునుంచి ఏదో నల్లటి ఆకారం బయటికి రావటం చూచాడు. దయ్యమన్న భ్రమ — భయం! కెవ్వుమని కేకపెట్టి కిందకి దొర్లేడు. కాలు చక్రంకింద పడి నలిగింది.

అప్పుడూ ఆంజనేయస్వామి దండకాన్నే చదివింది అంజమ్మ. 'స్వామి అంటే దయ్యాలు భూతాలకు భయం. ఆయన్నే తల్చుకొంటూ పడుకో. భయం నీ దగ్గరికి రాదు.'

కానీ రాత్రంతా దయ్యాల భూతాల భయంతోనే గడిచిపోయింది రాములికి. ఆంజనేయస్వామిని వొక్కసారన్నా తల్చుకోలేదు.

అసలే అనాకారి. అందుకుతోడు కాస్తంత గూని. యిప్పుడీ ప్రమాదంతో కాలు అవిటిదయింది. కాలు ఎత్తి ఎత్తి వేస్తుంటే చూచేవాళ్ళకి చిత్రంగా వుండేది. బండి ఎక్కనని భీష్మించాడు.

బండి తోలటం కాక వెంకటేశుకు చాతయిన విద్య మరొకటుంది. దీపావళికి జరిగే సంబరంలో నరకాసురిడి వేషం కట్టటం. నరక చతుర్దశినాడు తెల్లవారుఝామున వేషాలు కట్టి యుద్ధం చేసేవారు. ఓ బండిలో కృష్ణుడు సత్యభామ—వరో బండిమీద నరకాసురుడు, అతడి సైన్యం. ఊరంతా వూరేగి రెండు బండ్లూ ఎదురెదురుపడేవి. వొకచోట కృష్ణుడు, నరకాసురుడు కాసిని పద్యాలు పాడేవారు. నరకాసురుడి బాణానికి కృష్ణుడు మూర్ఛపోయేవాడు. ఆ తర్వాత సత్యభామ, నరకాసురుడు పద్యాలు పాడేవారు. చివరికి సత్యభామ బాణం తగిలి 'హా' అంటూ చచ్చిపోయేవాడు నరకాసురుడు.

నరకాసురుడు వేషం వెంకటేశుకు యిష్టం. అచ్చం నరకాసురుడిలాగే వుండేవాడు. బొంగురు గొంతుతో పద్యాలు పాడూత మాటి మాటికీ 'హ్హా హ్హా హ్హా' అని నవ్వుతుంటే పిల్లలకు భయం వేసేది. ఆ వేషానికి డ్రస్సు అతని స్వంతండికూడా.

'మీ నాన్న నిజంగా చనిపోయాడ్రా?'

తండ్రి చనిపోయినట్లే పడిపోయి, లేచివచ్చి యింట్లో వేషం విప్పేసి, బండి కట్టుకొని స్టేషనుకు వెళ్ళటం చిత్రంగా వుండేది రాములుకు!

'ఒరేయ్. నువ్వెలా బ్రతుకుతావురా. వేషాలెయ్యటమన్నా నేర్చుకో.'

తండ్రి బలవంతంమీద ఓ దీపాళికి రాములువ కూడా వేషం కట్టేడు. నరకాసురుడి సైనికుల్లో వొకడు.

'హనుమంతాయ్‌గాడు రాక్షసుడి వేషంలో బాగున్నాడ్రోయ్. ఆంజనేయస్వామి వేషం కడ్తే యింకా బాగుంటాడు. కదురా?' బండెక్కుతుంటే ఎవరో పిల్లలు ఎగతాళి చేశారు.

సత్యభామ బాణానికి మూర్ఛబోయాడు వెంకటేశు. కాని అలవాటుగా మళ్ళీ లేవలేదు. రాములుకు మిగిలించిపోయింది నరకాసురుడి డ్రెస్ మాత్రమే!

* * *

కొడుకు ఆర్జించటంలేదన్న దిగులుకన్నా వాడికెలాగోలాగ పెళ్ళి చేయాలన్న ఆరాటం పట్టుకొంది అంజమ్మకు. వారినీ వీరిని పిల్లనడిగి లేదనిపించుకొంది. పైగా కొడుకు రూపాన్ని హేళన చేయటం భరించలేకపోయింది. మొట్టమొదటిసారి కొడుకు పుట్టుక పట్ల అసహ్యం, అతడి చేతకాని తనానికి కోపం వచ్చింది ఆమెకు.

'ఛీ! ఏం పుట్టుక? ఏం బ్రతుకు?'

రాములుకు రోషం వచ్చింది. అందరూ తననవే మాటలు అతడికి తెల్సు. పుట్టుకతో వచ్చిన లోపాన్ని ఎలాగూ సరిదిద్దుకోలేడు. కానీ కనీసం సంపాదనన్నా చేస్తే కొంత విలువ వస్తుంది గదా?

కూలి పనికి సిద్ధమయిపోయాడు.

'అసలే లొట్ట మనిషివి. అమ్మ గారాబం చెరిచింది. యిక నువ్వేం పనిచేస్తావ్? మాకూ కూలి దండుగ తప్పితే. వెళ్ళు వెళ్ళు.'

శరీరంలో శక్తి వున్నంతవరకు అంజమ్మ కొడుక్కు ఏలోటూ చేయలేదు. ఆమె మూలపడ్డాక ఆకలి ఆ యింట తిష్ట వేసింది. 'రామా — శ్రీరామా ...' ఆ నామ జపంతో ఆమె ఆకలి బాధను మర్చిపోయింది!

'ఒరేయ్ రాములూ. దిక్కులేని వారికి ఆ శ్రీరామచంద్రుడే దిక్కు. స్వామిని నమ్ముకో' శ్రీరామ పట్టాభిషేకం బొమ్మ కొడుకు చేతుల్లో వుంచి అంది అంజమ్మ చివరి ఘడియల్లో.

'నువ్వు నమ్ముకొన్నావుగా? నీకేం వొరిగింది?'

ఎలా వుంటుంది?

నీరులేని చోట
　　చెరువెలా వుంటుంది?
కృషిలేని మనిషికి
　　గెలుపెలా వుంటుంది?
పాలులేని నాడు
　　పెరుగెలా వుంటుంది?
కాళ్ళులేని నాడు
　　పరుగెలా వుంటుంది?
వానలేని చోట
　　వరదెలా వుంటుంది?
మనసులేని మనిషి
　　మనుగడెలా వుంటుంది?

— కొల్లు రంగారావు

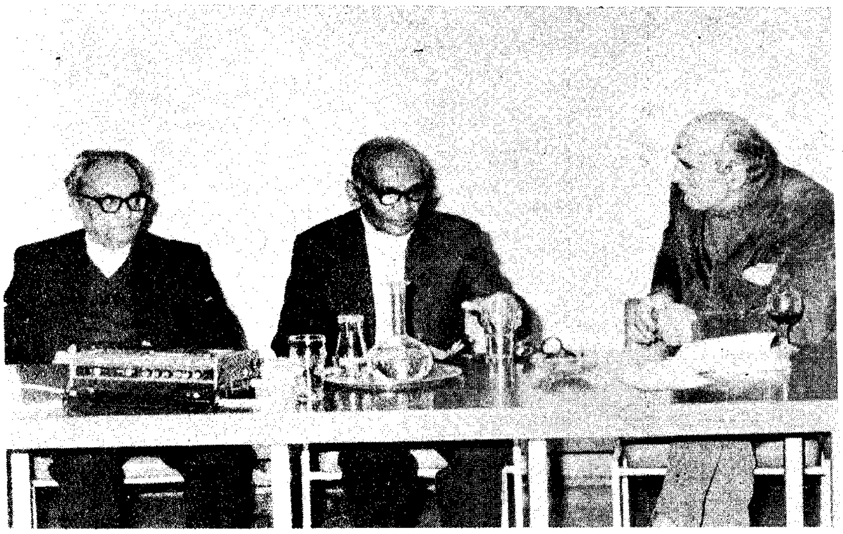

తెలుగు కవులు డా. పురిపండా, శ్రీశ్రీగార్ల గౌరవార్థం ఇటీవల లండన్ కామన్వెల్తు ఇన్‌స్టిట్యూట్‌వారు జరిపిన సభలో శ్రీశ్రీ, పురిపండా, ముఖ్య అతిథి—ప్రఖ్యాత ఆంగ్లకవి జార్జి బార్కర్.

'విశ్వాసం మనశ్శాంతికి మూలంరా. నా మనస్సుతో, ఏకాగ్రతతో నేను దేముడిని చాలాసార్లు చూచాను. అందరికీ అన్నీ యిస్తేనేదేముడున్నట్టా? పిచ్చివాడా. ఏమిలేని మనలాంటి వాళ్లకు ఆ విశ్వాసం బాధల్ని మర్చిపోవటానికి వో మార్గంరా' తల్లి మాటల్ని అర్థం చేసుకొనే శక్తి రాములుకేదీ ?

అంజమ్మ చావుతో ఆ కాస్త ఆధారం పోయింది. ఆకలంటే భయం ... దేముడంటే కోపం. ఆకలి భరించలేనప్పుడు దేముడిని తిట్టే తృప్తి! ఊర డించే వాళ్లే కొరవైన వూళ్లో ఆదుకొనేవాళ్లు దొరుకుతారా ?

ఎద్దుబండిని తల్లే అమ్మేసింది. అప్పులవాళ్లు గుడిసె కూడా లేకుండా చేశారు. మిగిలిన ఆస్తి— నరకాసురుడి వేషం సరంజామా ... శ్రీరామ పట్టాభిషేకం బొమ్మ. అమ్మబోయి నవ్వుల పాలయ్యాడు !

అడుక్కు తినటానికి స్వంత వూరు కన్న పొరుగూరు నయం. తిరిగే వోపికుంటే వూళ్లకేం కొదవ ? కానీ అక్కడా అచ్చిరాలేదు.

అడుక్కునేవాళ్లు వొకరిపై వొకరు పోటీపడి వేషాలేస్తారు. జాలితల్చి ధర్మం చేసే కాలమా ? జనాన్ని ఆకర్షించాలి. మాయచేయాలి. కన్ను, కాలూ వుండీ లేనట్లు మాయచేస్తారు కొందరు. కన్ను, కాలు కన్నా కడుపు నిండటం ముఖ్యమని, 'వాస్తవం ఎఫెక్టు' కోసం కొందరు వాటిని లేకుండా చేసుకొంటారు. దేముడి పేర వేషాలేస్తారు కొందరు. పాటలు పాడ్తారు—బొమ్మలేస్తారు. ఒక కుర్రాడు చర్చిముందు, రోడ్డుమీద క్రీస్తుబొమ్మ వేస్తే కనకవర్షం రాలింది. మర్నాడు వాడే ఆంజనేయస్వామి గుడిముందు హనుమంతుడి బొమ్మ వేస్తే డబ్బుల్తోపాటు కొబ్బరికాయలూ పగిలేయి ! అడుక్కు తినటమూ కళే! ఎన్ని అబద్ధాలను ఎంత ఆకర్షణగా చెప్తే అంత ఆదాయం!

రాములుకి పాటలొచ్చు. అన్నీ దేముడి పాటలే. చిరతలు కూడా వున్నాయి. కానీ దేముడంటే అసహ్యం ! ఎలా ఆ పాటలు పాడటం ?

రైలెక్కేడు. అక్కడ ముష్టెత్తడం కొందరి

మనోనేత్రం

'మొనాపలీ'. కొత్తగా పోటీకొచ్చిన రాముల్ని వో స్టేషనులో దింపి తన్ని అవతలికి నెట్టివెళ్లేరు.

ఆకలితో ప్రాణం కడగట్టిపోతుంటే 'అమ్మా' అని, 'ఆకలి... అన్నం' అని అన్నాడేకాని 'రామా' అని తలవలేదు రాములు. ఆ బాధలో తండ్రి — ఆయన వేసే నరకాసురిడి వేషం గుర్తొచ్చింది. మూట విప్పేడు.

నరకాసురుడి వేషంలో అడుక్కొంటున్న రాముల్ని చూచి కొందరు నవ్వేరు. ఎగతాళి చేశారు. మరికొందరు అసహ్యించుకొన్నారు.

'దేశంలోని బడా బడా నరకాసురులంతా శ్రీరామచంద్రుడంతటి గొప్పవాళ్లలా పోజు పెట్టి వినాదాల ముసుగుల్లో బలహీనుల్ని నిలువునా దోచేస్తున్న కాలంరా అబ్బి యిది. అడుక్కోటానికి నరకాసురిడి వేషం కట్టిన నీ అమాయకత్వానికి జాలిపడి వో సలహా యిస్తా విను వేషం మార్చు వెంటనే. నన్నడిగితే శ్రీరామచంద్రుడి వేషమో, ఆంజనేయస్వామి వేషమో బెస్టు. ఆ రాములవారి మహత్తేమోకాని అబ్బి... తనని తిడ్తూ పిచ్చి పుస్తకాలు వ్రాసినవాళ్లకి, వాటిని ప్రచురించిన, నిరక్షరకుక్షులకి కూడా సిరిసంపదలు యిస్తున్నాడు. పొగిడినా తిట్టినా పేచీలు పెట్టని దేముడాయన. అయినా తిట్టటానికి 'మేధావులు' కొందరు తయారయ్యారు కనుక నువ్వక్కర్లేదు. ఆంజనేయ స్వామి వేషం వేసుకొని ఆయన్ని పొగుడు. ఆకలి నీ దగ్గరికొస్తే నన్నడుగు.'

సలహాతోపాటు ఆ యువకుడిచ్చిన డబ్బు, రాములు ఆకలిని చంపింది. తల్లి వారసత్వం శ్రీరామ పట్టాభిషేకం బొమ్మ చూస్తూ ఆలోచిస్తున్నాడు. 'హనుమంతుడు — ఆంజనేయ స్వామి !' తను అలాగే వుంటాడనేవారుకదా అంతా. భగవంతుడు తనని యిలా బతకటానికే అలా పుట్టించేడేమో ! అయినా ఆ కోతి మొహంలో ఎంత సౌందర్యం ?

బొమ్మలో ఆంజనేయస్వామిని ఏకాగ్రతగా చూస్తూ ఆలోచిస్తుంటే ఆంజనేయస్వామి సాక్షాత్కరిచ్చినట్లయింది. వేషం వేస్తుంటే అతడిని కొత్త వుత్సాహం — శక్తి ఆవహించాయి. 'రామా... శ్రీరామా...'

* * *

వేషం కట్టిన మొదటి రోజు సంపాదన చూచుకొని గర్వించలేదు రాములు. 'అంతా ఆ రాముడి దయ' అనుకొన్నాడు మనసులో.

'నువ్వు ఆంజనేయస్వామి భక్తుడివా ?'

'వేషం వేస్తే ఆంజనేయస్వామి వూనుతాడు కదూ నిన్ను ?'

అంత బాగుందా తన వేషం ? అద్దం పెంకులో చూచుకొన్నాడు.

తలకి వెలిసిపోయిన కిరీటం — మూతికి ఎర్రరంగు... నుదుట సన్నని నామాలు... పాత బొచ్చు స్వెట్టరు... పాతగుడ్డల్తో చేసిన తోక... అమ్మ ఎర్రచీరె పీలికతో కట్టుకొన్న లంగోటా... నరకాసురుడి గద... చేతిలో హరిదాసు చిరతలు... ఆ మూతి... మొహంలో రామభక్తి... అచ్చం హనుమంతుడిలాగే తను వున్నట్లు అనిపించింది ! అద్దంలో బొమ్మకు నమస్కరించి వేషం విప్పేసేడు.

జోలెనిండా బియ్యం. జేబులో చిల్లర డబ్బులు... డబ్బు దాయగలడు. కానీ బియ్యం ?

'బియ్యం వున్నాయి. ఎవరైనా కొనేవాళ్ళున్నారా అవ్వా ?'

అవ్వ మురికిపేటలో వో పాకలో వుంటుంది. పాకకు ముందే పొయ్యి పెట్టి పొద్దున యిడ్లీలు... మధ్యాహ్నం పులుసన్నం... సాయంకాలం పునుకులు అమ్ముతుంటుంది. 'ఎవరో ఎందుకు ? నేనే కొంటా బాబూ' తియ్యగా అంది అవ్వ.

మరి కొంత కాలానికి అవ్వకు 'పేయింగ్ గెస్టు' అయ్యాడు రాములు.

ఈలోగా రాములు ఆదాయం – రోజురోజుకీ పెరుగుతూనేవుంది. అందుక్కారణం అతనికి తన వేషం పట్లగల భక్తి. వేషమంటే ... అదే కిరీటం ... అదే గద ... లంగోటీ ... ! అయితే అతని దృష్టి వాటిమీద ఎప్పుడూ వుండేది కాదు. వేషం వేసుకొన్నంత సేపూ శ్రీరామ పట్టాభిషేకం చిత్రంలో హనుమంతుడి బొమ్మేమనస్సులో మెదిలేది. వేషం పూర్తయ్యేసరికి ఆంజనేయస్వామి ఆవహించినట్లు కొత్తబలం — వుత్సాహం — శక్తి !

'రామా ... శ్రీరామా' ఆ మాటలు, పాటలు రాములు హృదయంలో నుంచి వచ్చేవి. రామభక్తి పారవశ్యంలో వేషంలో లీనమయ్యేవాడు !

హారతులిచ్చే స్త్రీలు ... పాదాభివందనాలు చేసే పురుషులు !

వేషం విప్పేసి అదంతా గుర్తుకు తెచ్చుకొంటే 'కలయా వైష్ణవ మాయయా' అన్నట్లుండేది !

'పొట్టకూటికోసం వేషం కట్టేవాడికి భక్తేమిట్రోయ్ ?' అంటూ ఆరంభించి అవ్వ అతడికి వ్యాపార ధర్మాలు నూరిపోసింది.

'అంత సంపాదిస్తున్నావు ? ఆ పిచ్చివేషమేమిట్రా అబ్బి! కొత్త చెమ్కీ వేషం కొనుక్కోరాదూ ? వేషం ఎంత ఆకర్షణగా వుంటే అంత వెర్రెత్తిపోతారు జనం. కనకవర్షం కురిపిస్తారు. సినిమాలు చూడటం లేదూ ?'

అవ్వదంతా హ్యాసార దృష్టి స్వార్థం ఆమె జీవితానికి పునాది ధన సంపాదన ఆమె పూపిరి ఏ దిక్కూ మొక్కూలేని అమాయకపు రాములులో బంగారు బాతును చూచిందామె మచ్చిక చేసింది

వేషాన్ని గురించి అవ్వ అన్నాక మళ్ళీ అద్దంలో తన వేషాన్ని చూచుకొన్నాడు రామ పట్టాభిషేకం బొమ్మలో ఆంజనేయస్వామితో పోల్చుకొన్నాడు. బంగారు తళుకుల్లో, బొమ్మలో ఆంజనేయస్వామి ఎంతగా మెరిసిపోతున్నాడు ? తళతళలాడే వేషం కట్టే తనూ మెరిసిపోడూ ? ధనవర్షం కురవదూ? ఆలోచనతోపాటు అతని ధోరణి మారింది

అతడు ముష్టివాడని ముష్టివేసే వాళ్ళకి తెల్సు అయినా ఆంజనేయస్వామిని అతనిలో కొందరు చూచారు భక్తుడని కొందరు, అతన్ని స్వామి పూనుతాడని కొందరు నమ్మేరు ఆ విషయం ఎవరైనా అడిగితే 'నాకవన్నీ తెలవవు బాబయ్యా అడుక్కొనేవాడిని ఆ భగవంతుడితో నన్నెందుకు పోలుస్తారు ?' అనేవాడు నిష్కటివాకా

ఇప్పుడు ఎవరడక్కపోయినా చెప్తున్నాడు — 'నేను శ్రీరామ దూతను స్వామికి దయ కలిగి నప్పుడు నన్ను పూనుతాడు అప్పుడు నేను చెప్పేది ఆ స్వామి మాటలే' ఆశ అబద్దాలకి పునాది ! వ్యామోహం మోసానికి మొదటి మెట్టు! పూనకాలు నటించేడు అవ్వ అన్నట్లు ఎంత డబ్బో !

'అంత ఆంజనేయస్వామి అంశ గలవాడైతే అడుక్కుతినే కర్మేమిటో ? వేషం మంచిగా వేసుకోటమన్నా చేతకాని వీధి బిచ్చగాడిని, దేముడని పూజించే యీ లోకం ఏం బాగుపడ్తుంది ?'

ఎవరో ఆవేశంతో అన్న మాటలకి కంగారు పడ్డాడు భయం పట్టుకొంది 'నేను చెప్పలేదురా మంచి డ్రెస్సు కొను'

శఠగోపరం లాంటి కిరీటం — గద తళతళ మెరిసేగిల్టు ఆభరణాలు సెకండ్ హేండ్ ఎర్ర పట్టు పంచె నేలమీద వేళ్లాడే తోక వొకటి — నిటారుగా నిలబడే తోక వొకటి — మెడలోకి స్టీలు జంధ్యం మొహానికి మేలైన ఎర్ర రంగు డబ్బా సీలంరంగు డబ్బా

'వేషం వేసుకోటంలో, వేయటంలో ఎంత థ్రిల్ వుంది'

మనోనేత్రం

కొత్త వేషం వేసుకొంటూ తనని గురించే ఆలోచించాడు. తన వేషాన్ని చూచి తాను గర్వించాడు. ఆనందించాడు తను అందరూ అన్నంత అనాకారేం కాదు అందగాడే! ఆంజనేయస్వామి అసలు గుర్తుకు రాలేదు

అయినా అతని కొత్త వేషం మొదటిరోజు ఆదనపు లాభాన్ని గడించి పెట్టింది !

*　　*　　*

'మంచి పిల్లను చూచాను తొరగా పెళ్లి చేసుకోరా అబ్బిగా' రాములు అన్నం తింటుండగా మళ్ళీ కదిలించింది అవ్వ

రాములు మనసుని అప్పటికే కోరిక, ఆశ, వ్యామోహాలు జయించాయి తనకేమిటి లోటు? డబ్బు సంపాదిస్తున్నాడు? అందరిలాగా తను పెళ్లిచేసుకొని ఎందుకు సుఖించకూడదు ? ఆకలి — కొత్త ఆకలి !

'నాకెవరు పిల్లనిస్తారవ్వా ?' తల్లి ప్రయత్నాలు గుర్తు చేసుకొంటూ మొహమాటంగా అన్నాడు

'ఎవరిదాకో ఎందుకు ? నా చెల్లెలు కూతురే వుంది ఇదిగో ఫోటో నచ్చితే రేపు పిలిపిస్తా సాయంగా చూద్దువు ఏం ? నచ్చిందా ?'

పిల్లకేం ? ఆ క్షణంలో పెళ్లి చేసుకొందామని పించేలా వుంది !

'అయితే రేపు పిలిపిస్తా వరలక్ష్మిని.'

'నువ్వు మంచివానివి అవ్వా అయితే ఓ సందేహం నేను ఆంజనేయస్వామి వేషం కడ్తున్నాను కదా ? ఆంజనేయస్వామి బ్రహ్మచారి అని చెప్పిందే మా అమ్మ ?'

'బాగుందిరోయ్ మీ నాన్న నరకాసురుడు వేషం వేసేడన్నావుగా ? ఎంతమందిని చంపేడు ? ఎంత రాజ్యాన్ని సంపాదించాడు? మీ నాన్నరాక్షసుడా?'

ఆ రాత్రంతా రాములు, వరలక్ష్మిని దానితో కాపురాన్ని పిల్లల్ని పెద్ద పెద్ద యిళ్ళని రూపాయి నోట్లని భోగాలని చూస్తూ పడుకొన్నాడు !

*　　*　　*

'జయ జయ శ్రీరామా రఘువరా శుభకర శ్రీరామా'

'కోతి కోతి ఆంజనేయస్వామి వచ్చాడోయ్' పిల్లలు మూగేరు కాని రాములికి ఆంజనేయస్వామి కన్పించటంలేదు కళ్ళముందు వరలక్ష్మి కన్పిస్తోంది యాంత్రికంగా పాటలు పాడుతున్నాడు

ఆ రోజు ఎవరూ రాములికి దణ్ణం పెట్టలేదు హారతులివ్వలేదు.

'సంపాదనలో పడ్తే యింతే భక్తి పోతుంది కొత్తల్లో ఆంజనేయస్వామిని చూస్తున్నట్లే వుండేది నాటకాల్లో సినిమాల్లో వేషంలా ఆ వేష మేమిటి ? రైల్లో బిచ్చగాడిలా ఆ పాటేమిటి ?' చాలామంది అనుకొన్నారు కొందరు పైకే అన్నారు కాని విన్పించుకోటానికి రాములు మనసు వరలక్ష్మిపై వుందాయె !

బియ్యం బదులు ఎవరో రెండు అరటి పండ్లిచ్చార .

'కోతి కోతి' పిల్లలు యిళ్ళల్లోకి పరుగెత్తుతూ అరుస్తున్నారు ఎప్పుడూ అలా అరుస్తూ దగ్గరికొచ్చే పిల్లలు యిప్పుడు దూరంగా వెళ్తున్నారే ? ఆలోచించేదానికి బుర్ర అక్కడుంటేనా ? వరలక్ష్మి చుట్టూ ఆలోచనలు !

అకస్మాత్తుగా చేతిలో పండ్లను ఎవరో లాగినట్లయింది. చూస్తే ఎర్రకోతుల గుంపున ధ్య మున్నట్లు అర్థమయింది

భయంతో కేకవేసేడు రాములు బియ్యం సంచీ క్రిందపడింది కోతుల బియ్యంమీదికి ఎగబడ్డాయి కోతులు తనని చంపటానికే వస్తున్నట్లు భయమేడి పోయాడు ! రైలు స్టేషనులో చిన్ననాటి సంఘటన గుర్తుకొచ్చింది పట్టుపంచె తడిసింది రాములికి !

రాములు వదల్లేకపోతున్నాడు కోతులు అతడి వైపు కోపంగా చూస్తున్నాయి 'గుర్రు గుర్రు' మంటూ అరుస్తున్నాయి ఆ అరుపు రాములు గుండెల్ని అదరగొట్టింది అనుకల్పితంగా పరుగెత్త బోయాడు గోచీ వూడింది పంచె కాళ్లకు అడ్డంపడి కింపడ్డాడు. వేషం వూడింది ఓ కోతిపిల్ల ఎర్రటి పట్టుపంచెను నోట కర్చుకొంది మరో పండుకోతి కిరీటాన్ని తీసుకొంది రెండు కోతులు మెళ్లో ఆభరణాల కోసం ఎగబడ్తున్నాయి గదను కింద తోస్తూ ఆడుకొంటోంది వో కోతి !

వానరాగ్రేసురుడైన ఆంజనేయస్వామి సాధారణ కోతులకు భయపడ్తాడేం ? మొన్నటి ఆంజనేయ స్వామిలో ఆవేశం, శక్తి యీ ఆంజనేయస్వామిలో లేవేం ? ఒకే మనిషి — వొకే వేషం — కాని యీ మార్పేమిటి ? మొన్నటి వేషధారిని పూజించారు యీవేళ వేషధారి అవస్థను చూచి నవ్వుతున్నారు జనం !

క్రిందపడ్డ రాములు లేచాడు పరుగెత్త బోయాడు యీతడవ తోక కాళ్లకడ్డం పడింది క్రిందపడ్డాడు తల నుంచి రక్తం కారింది

'రామా' అనలేదు. 'అమ్మా' అనైనా అనలేదు 'వరాలూ' అన్నాడు

అతని వేషం పూర్తిగా వూడిపోయింది

జీవిత వేషం పూర్తయిందో లేదో . ?

తెల్సుకొని ప్రయోజనం ఏమిటి ?

మనోనేత్రం మూసుకుపోయిన అనేకమంది మనుష్యుల్లో అతనొకడు పాపం ! ★

కోరికల కొలుములు

ఎన్నో వస్త్రాల చాటున శరీరాన్ని దాచుకున్నా
నాలో కోరికలు నగ్నంగానే వున్నాయి
తోటలోని గులాబీల గుబాళింపు కోసం
నా రక్తాన్నే ఎరువుగా వాడాలనేదే నా భావన
స్నేహితుల్ని పరీక్షిస్తూ పోతూ, శత్రువుల్ని ప్రేమించటం నా ఆలాపన
ఉరుముల ఘోషకు ఉవిదకౌగిలి ఉక్కిరి బిక్కిరి చేస్తే
దేవుడా వాన పాగనీయి అనేది కూడా నా ఆలోచనే
చెక్కక ముందు రాయి అయి చెక్కాక దేవుడైన వాడికి భయపడను
చుట్టూ తిరిగే జీవుడంటే మాత్రం ఎనికి చస్తాను.
పై కోరికలుండ బట్టే దేవుణ్ణి కాలేక కింకరుణ్ణయి
అడ్డమైన వాళ్ళచేత అష్టకష్టాలకు గురియైనాను

— "సుచంద్ర"